DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Apartir de l'única càtedra existent de geografia, ocupada des de desembre de 1965 per Joan Vilà i Valentí, fou creat el Departament de Geografia de la Universitat de Barcelona, l'octubre de 1966.

A mitjans del 1967 fou iniciada la publicació de la *Revista de Geografia* que, des d'aquells moments, ha constituït l'òrgan oficial del Departament (director, Joan Vilà i Valentí). Nou anys després, començà la publicació de la col·lecció *Geo-crítica*, òrgan de la càtedra de geografia humana (director, Horacio Capel). A finals del vuitè decenni fou iniciada la revista *Notes de geografia física*, òrgan del grup de geògrafs dedicats a geografia física (directora, Maria de Bolòs).

El mes de juliol de 1968 fou acceptada la primera tesi doctoral de geografia presentada a la Universitat de Barcelona.

El curs 1969-70 foren iniciats els cursos d'especialitat de geografia, essent el primer Departament de Geografia de tota Espanya que començava aquests estudis. La primera promoció de geògrafs universitaris acabà la seva llicenciatura el juny de 1972.

Des del curs 1967-68 el Departament de Geografia de la Universitat de Barcelona creà, a la Delegació que la Facultat de Filosofia i Lletres tenia a la Ciutat de Mallorca, un grup de geògrafs sota la direcció de Bartomeu Barceló; els vincles existiren fins al 1978, quan fou organitzada la Universitat de Palma de Mallorca. Des del 1971 es formà a Tarragona un grup de geògrafs, dirigit per Lluís M. Albentosa, depenent també del Departament de Geografia de la Universitat de Barcelona; així mateix, l'any 1976 hi fou vinculat el grup de geògrafs de l'Estudi General de Lleida. Ambdós grups, el de Tarragona i el de Lleida, constituiren uns departaments independents a partir de la formació de les Divisions a la Universitat de Barcelona, l'any 1985.

L'any 1967 un professor d'aquest Departament, n'Enric Lluch, fou encarregat de constituir i dirigir un grup de geògrafs a la Universitat Autònoma de Barcelona, de recent formació.

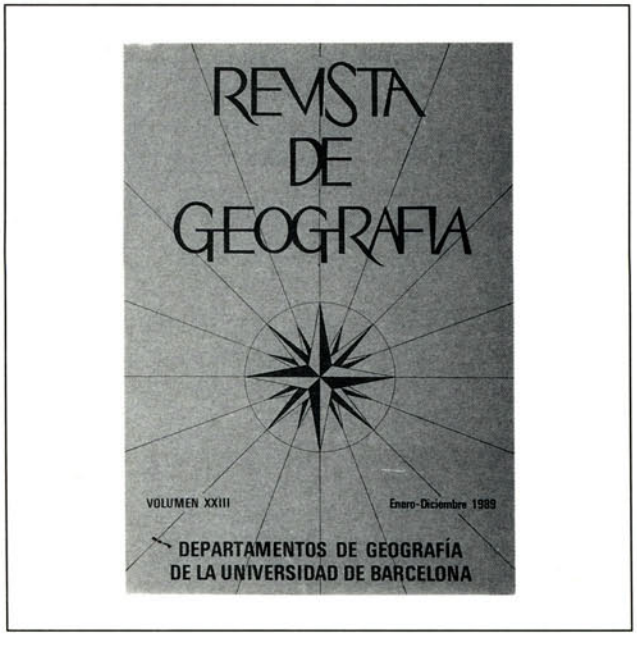
L'any 1969, quan fou iniciada l'especialitat de geografia, formaven part del Departament de Geografia un catedràtic (Joan Vilà i Valentí), un agregat (Salvador Llobet), quatre professors a nivell d'adjunts (Lluís M. Albentosa, Maria de Bolòs, Horacio Capel i Tomàs Vidal) i diversos encarregats de curs i ajudants.

Durant la vintena d'anys d'existència del Departament foren apareixent diverses línies de recerca que podríem esquematitzar de la següent manera (indiquem entre parèntesi els professors que començaren el conreu de les esmentades línies en un ordre cronològic si són més d'un els que les iniciaren): història del pensament geogràfic i teoria de la geografia (Joan Vilà i Valentí i Horacio Capel), geomorfologia (Salvador Llobet, Antonio Gómez i Maria Sala), climatologia (Lluís M. Albentosa, Miquel Raso i Pedro Clavero), biogeografia (Maria de Bolòs, Josep M. Panareda), anàlisi del paisatge (Maria de Bolòs), població (Tomàs Vidal i Isabel Pujadas), geografia agrària (Joan Vilà i Valentí i Roser Majoral), geografia urbana (Horacio Capel i Carles Carreras), geografia regional (Joan Vilà i Valentí), teoria regional, organització del territori (Lluís Casassas), ensenyament de la geografia (Joan Vilà i Valentí, Agustín Hernando i Josep Pons), cartografia i història de la cartografia (Tomàs Vidal, Agustín Hernando, Josep M. Panareda i Josep M. Rabella).

Han estat directors del Departament els professors Joan Vilà i Valentí (1966-80) i Maria de Bolòs (1980-86). El primer ha estat president de la Secció de Geografia, des de la formació de la Facultat de Geografia i Història, l'any 1974.

El Departament de Geografia de la Universitat de Barcelona es dividí en dos (Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, i Departament de Geografia Humana) durant el segon trimestre del curs acadèmic 1986-87. En aquell moment el professorat del Departament estava constituït per cinc catedràtics, nou titulars i diversos professors encarregats de curs, associats i ajudants. Llavors havien estat llegides i defensades en el Departament 132 tesis de llicenciatura i 48 tesis de doctorat. Podeu veure la llista completa d'aquests treballs així com més informació sobre les diverses activitats del Departament en el número de la *Revista de Geografia* corresponent al volum XX, any 1986, especialment pàgines 49-82.

Portada de la *Revista de Geografia*, que es publica des de l'any 1967 (Foto: *ICC*)

El volum esmentat de la *Revista de Geografia* és el publicat amb motiu de la *Conferència Regional* de la Unió Geogràfica Internacional (UGI) sobre els països mediterranis, organitzada pel Departament (agost i setembre de 1986). Altres reunions importants i generals, de caràcter nacional o internacional, organitzades pel Departament de Geografia de la Universitat de Barcelona, han estat sobre *Ensenyament de la Geografia* (maig de 1975, amb reunió oficial de la Comissió corresponent de la UGI), el *VIII Congrés de la Asociación de Geógrafos Españoles* (setembre de 1983) i el *III Col·loqui Ibèric de Geografia* (setembre de 1983).

Al Departament de Geografia de la Universitat de Barcelona es publicà la *Revista de Geografia*, el primer número de la qual aparegué el juliol-desembre de 1967. Aquesta revista ha aportat uns treballs, sobretot en el decenni dels setanta que mostren una obertura molt important als nous corrents.

Fins a la divisió del Departament de Geografia s'havien publicat vint-i-dos volums. La seva publicació sembla assegurada i hi ha el projecte que els dos departaments nous alternin en la direcció dels números que vagin apareixent. El director de la *Revista de Geografia* és el doctor Joan Vilà i Valentí.

Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional de la Universitat de Barcelona

Fou creat el gener de 1987. Comprèn els professors adscrits a dues àrees de coneixement del Ministeri d'Educació i Ciència (Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional).

El gener de 1991 constava, quant a professorat, d'un catedràtic emèrit, tres catedràtics, nou titulars i diversos professors associats i adjunts.

Han estat directors d'aquest Departament Joan Vilà i Valentí (1987-90) i Miquel Raso, des del mes d'octubre de 1990.

L'àrea de geografia física del Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional publica la revista *Notes de Geografia Física*, potser més irregular en la seva aparició que d'altres dels departaments de Barcelona. De totes maneres, de desembre de 1979 a desembre de 1990 ha publicat prop d'una vintena de números que tracten de temes medioambientals principalment (geomorfologia, climatologia, paisatge vegetal, etc.).

Departament de Geografia Humana de la Universitat de Barcelona

Fou creat el gener de 1987. Comprèn els professors adscrits a l'àrea de coneixement del mateix nom del Ministeri d'Educació i Ciència (Geografia Humana).

El gener de 1991 tenia, com a professorat, dos catedràtics, sis titulars i diversos professors i ajudants.

Han estat directors d'aquest departament Carles Carreras (1987-90) i Isabel Pujadas, des del mes de setembre de 1990.

Ja abans de la creació del Departament de Geografia Humana, la càtedra de Geografia Humana havia iniciat la publicació de la revista *Geo-crítica* (el primer número aparegué el mes de gener de 1976).

Aquesta revista es caracteritza per la introducció de qüestions innovadores, sobretot en el camp de la geografia humana i en l'aportació de treballs capdavanters de geògrafs, principalment anglosaxons, assenyalats per la seva contribució a la renovació geogràfica. Fins ara (desembre de 1990) s'han publicat més de vuitanta números de *Geo-crítica*. El director d'aquesta revista és el doctor Horacio Capel.